

74
С 423

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

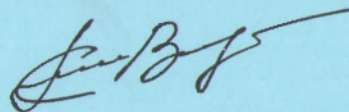
СКАЛІЙ ТЕТЯНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК: 796.055.2

**ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ
РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ
ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ**

24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп
населення

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Харків – 2006

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі педагогіки і психології Херсонського державного університету, Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор **СЕРГІЄНКО Леонід Прокопович**, Миколаївський національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, завідувач кафедри олімпійського і професійного спорту.

Офіційні опоненти: доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор **ЦЬОСЬ Анатолій Васильович**, Волинський державний університет ім. Лесі Українки, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання;

кандидат біологічних наук, доцент **ГЛАЗИРІН Іван Дмитрович**, Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького, доцент кафедри спортивних дисциплін.

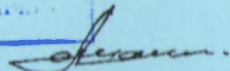
Провідна установа: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний інститут ім. Г.С. Сковороди, кафедра теорії і методики фізичного виховання, Міністерство освіти і науки України, м. Переяслав-Хмельницький.

Захист відбудеться **29 листопада 2006 року** о 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.862.01 Харківської державної академії фізичної культури за адресою: 61022, м. Харків, вул. Клочківська, 99.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківської державної академії фізичної культури (61022, м. Харків, вул. Клочківська, 99).

Автореферат розіслано 23 жовтня 2006 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.С.Ашанін

2609/2

Актуальність. Важливою ланкою управління процесом фізичного виховання дітей шкільного віку є система педагогічного контролю розвитку рухових здібностей. За цією проблемою проводилась низка масштабних досліджень (Е.Я. Бондаревский, 1983, И.В. Аулик, 1990, А.В. Цьось, 1998, Т.Ю. Круцевич, 2000 та ін.).

Серед рухових здібностей розвиток координаційних здібностей (КЗ) людини протягом тривалого часу є предметом наукових досліджень фахівців різних дослідницьких центрів, наукових шкіл і галузей знань. Високий рівень розвитку КЗ є фундаментом успіхів у різних сферах рухової діяльності людини (спортивній, трудовій, професійній, тощо).

КЗ займають важливе місце у фізичному вихованні школярів. Багаточисельні результати наукових досліджень В.Старости, П.Хиртца, 1989, В.І.Ляха, 2000, свідчать про те, що розвиток КЗ відбувається гетерохронно. Якщо цілеспрямовано впливати на КЗ в період прискореного їх вікового розвитку, то педагогічний ефект буде значно вищим, ніж в інші періоди. Тому важливе значення має можливість об'єктивного виміру і диференційованої оцінки розвитку окремих видів КЗ.

Звернемо увагу на те, що в останні роки з'явилися роботи, автори яких намагаються обґрунтувати тести, які можна використати для діагностики розвитку КЗ у процесі фізичного виховання (В.И. Лях, 1988, В.А. Булкин, Е.В. Попова, Е.В. Сабурова, 1997, В. Староста, 1998, Л. Сергиенко, О. Мацєвич, 2000). У літературних джерелах і в практиці фізичного виховання зарубіжних країн функціонують різні системи тестування фізичної підготовленості, які детально описані в навчальному посібнику Л.П. Сергієнка (2001), проте не всі вони включають нормативи оцінювання результатів тестування, а ті, які їх і містять, орієнтовані переважно на середньовікові показники контингенту, який проживає саме в цій країні.

Варто підкреслити, таких наукових робіт виконано поки мало. Багато тестів, які рекомендують і використовують в практиці фізичного виховання, оцінюють скоріше "загальну спритність" (В.И. Филиппович, В.И. Малинак, 1972, М.В. Паукова, В.П. Черемисин, 1984), "координацію рухів" (В. Староста, 1998) чи окремі елементи координаційних здібностей дітей і підлітків (Л.П. Сергієнка, 2001). Метрологічне забезпечення деяких видів КЗ залишається поза увагою науковців. Нарешті, у літературі є невелика кількість наукових розробок про ступінь добротності (валідності і надійності) даних контрольних іспитів.

Тестами, як вимірювальним інструментом, користуються в більшості країн світу. Їхня розробка і використання засноване на теорії тестів і підтверджено доцільністю практики.

Проте відзначимо, що фахівці ще дотепер не визначили науково обґрунтовані критерії оцінки тестів для різних груп населення: дітей, підлітків, молоді, дорослого населення. Рекомендації щодо вирішення проблеми відрізняються як за характером рекомендованих тестів, так і за нормативними оцінками їх результатів.

Тому, актуальними, на наш погляд, є наукові проекти, метою яких є розробка забезпечення контролю за рівнем розвитку рухових здібностей людини взагалі і зокрема розвитку КЗ дітей і підлітків.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана за напрямком 1.3.11. "Формування системи сенсорного контролю точних рухів спортсменів" Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2001–2005 роки Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України (номер державної реєстрації 0101U006476). Роль автора полягала у розробці тестів та нормативів для оцінки рівня розвитку координаційних здібностей дітей і підлітків.

Об'єкт дослідження: рівень розвитку координаційних здібностей школярів 7–17 років.

Предмет дослідження: контроль рівня розвитку координаційних здібностей дітей та підлітків віком 7–17 років.

Мета дослідження: розробити технологію тестування та обґрунтувати нормативні оцінки розвитку різних видів КЗ дітей у віці 7–17 років.

У процесі дослідження вирішувались такі завдання:

1. Розробити технологію тестування розвитку здібностей до диференціації параметрів рухів, координованості рухів і орієнтації в просторі у дітей і підлітків у віці 7–17 років.

2. Визначити динаміку розвитку координаційних здібностей у дітей 7–17 років.

3. Встановити надійність запропонованих тестових технологій.

4. Розробити вікові нормативні оцінки розвитку координаційних здібностей у дітей і підлітків.

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури; педагогічний експеримент; взначення шкали оцінок, методи математичної статистики.

Наукова новизна роботи полягає в наступному:

– вперше розроблена технологія деяких тестових методик для оцінки рівня розвитку різних видів координаційних здібностей у дітей в віці 7–17 років;

– вперше визначена надійність запропонованих тестів для оцінки розвитку здібностей до диференціації просторово-часових і динамічних

параметрів рухів, координованості рухів і орієнтації в просторі дітей і підлітків;

– вперше визначені вікові нормативні оцінки для запропонованих тестів за п'яти-, семи-, дев'яти- і дванадцятибальними шкалами для дітей у віці 7–17 років;

– доповнено відомості про особливості розвитку здібностей до диференціації просторово-часових і динамічних параметрів рухів, координованості рухів і орієнтації в просторі дітей і підлітків.

Практичне значення дисертаційного дослідження.

Нові тести для визначення рівня розвитку різних видів КЗ школярів 7–17 років апробовано і впроваджено у практику роботи загальноосвітніх шкіл №№ 30, 34, 55, 57 м. Херсона, про що є відповідні акти (від 11.10.2004 р., від 14.10.2004 р., від 2.11.2004 р., від 13.05.2005 р.). Розроблено модельні характеристики розвитку КЗ за сигмовидними і перцентильними шкалами. Обґрунтована 12-бальна шкала оцінки результатів рухових тестів, що відповідає вимогам системи оцінювання в загальноосвітній школі, і може бути рекомендована для використання у практиці роботи вчителів фізичної культури України. Розроблені методичні рекомендації “Тести і нормативи для оцінки розвитку координаційних здібностей школярів 7–17 років в процесі фізичного виховання”, які можна використовувати у процесі фізичного виховання учнів молодшого, середнього і старшого шкільного віку.

Особистий внесок здобувача полягає в організації та проведенні експериментального дослідження, у розробці технології виконання рухових тестів для оцінки різних видів КЗ дітей та підлітків 7–17 років та визначенні вікових нормативів для запропонованих тестів, а також у кількісному та якісному аналізі отриманих результатів.

Апробація результатів дослідження здійснювалась шляхом їхнього обговорення на засіданнях кафедр: олімпійського та професійного спорту, педагогіки і психології Херсонського державного університету; виступів з доповідями на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: “Молода спортивна наука України” (м. Львів, 2001, 2002, 2003, 2004); “Актуальні проблеми юнацького спорту” (м. Херсон, 2001, 2003); “Оптимізація процесу фізичного виховання в системі вищої і середньої освіти” (м. Тернопіль, 2003); “Дидактика спорту: проблеми, тенденції, перспективи” (м. Донецьк, 2003); “Актуальні проблеми розвитку руху “Спорт для всіх” у контексті європейської інтеграції України (м. Тернопіль, 2004); “Адаптаційні можливості дітей та молоді” (м. Одеса, 2004).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 10 робіт, серед яких 7 статей у фахових виданнях ВАК України та 2 статті у збірниках наукових праць (серед яких 3 публікації у співавторстві). За темою дисертації

опубліковано методичні рекомендації. У роботах, які виконано у співавторстві, дисертантові належить визначення технології виконання тестів та розробка модельних характеристик показників рухових тестів для оцінки розвитку КЗ.

Структура та обсяг дисертації. Мета, завдання та характер дослідження визначили структуру дисертаційної роботи, яка складається з вступу, п'ятих розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 210 сторінок.

Робота містить 25 таблиць та 43 рисунка. У дисертації використано 260 літературних джерел, з яких 47 – іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, вказано мету і завдання роботи; розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів дослідження; описано шляхи апробації результатів дослідження.

У *першому розділі* “**Теоретико-методичні аспекти контролю координаційних здібностей дітей і підлітків в процесі фізичного виховання**” подано теоретичний аналіз та узагальнення наукових праць проблеми дослідження, розкриваються терміни, що використовуються у дисертаційній роботі.

Аналіз науково-методичної літератури дозволив виявити підходи фахівців до визначення розвитку координаційних здібностей школярів в умовах загальноосвітньої школи, характеристики особливостей їхньої оцінки. Висвітлено окремі аспекти щодо надійності та інформативності тестових випробувань в практиці фізичного виховання і спорту.

У *другому розділі* “**Методи та організація дослідження**” обґрунтовується система взаємодоповнювальних методів, які адекватні меті та завданням дослідження. Для обрахунку результатів дослідження широко використовувалися методи математичної статистики.

В основу методики визначення рівня розвитку КЗ ми поклали спеціально підібрані рухові (моторні) тести (див. табл. 1), що на сьогоднішній день, на думку багатьох науковців, є основним методом діагностики рухових здібностей школярів.

Послідовність виконання тестів в експериментальному дослідженні наведена в таблиці 1.

Оцінку результатів тестування ми здійснювали за допомогою спеціальних п'яти-, семи- та дев'ятибальних сигмовидних шкал.

Таблиця 1.

Послідовність виконання тестів дітьми у віці 7–17 років

№	Назва тесту	ВИДИ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ				
		ЗДІБНІСТЬ ПО ОЦІНКИ І РЕГУЛЯЦІЇ ДІНАМІЧНИХ І ПРОСТОРОВИХ ЧАСОВИХ ПАРАМЕТРІВ РУХІВ	ЗДІБНІСТЬ ДО КООРДИНОВАНОСТІ РУХІВ			ЗДІБНІСТЬ ДО ОРИЕНТАЦІЇ В ПРОСТОРІ
			ЗДІБНІСТЬ ДО ПЕРЕДІВІД РУХІВ	ЗДІБНІСТЬ ДО ПІДІВІД РУХІВ	ЗДІБНІСТЬ ДО ПОТОДЖЕННЯ РУХОВИХ ДІЙ	
1	Накидання кільця на стійку (1 варіант)					
2	Накидання кільця на стійку (2 варіант)					
3	Метання тенісного м'яча в ціль					
4	Стрибки на двох ногах руки за головою					
5	Стрибки на двох ногах руки за спиною					
6	Стрибки через бар'єри					
7	Стрибок з місця вперед та назад					
8	Стрибок вперед, назад, вправо, вліво					
9	Біг на 15 м об'їждчи та спиною вперед					
10	Човниковий біг 3x10 м об'їждчи та спиною вперед					
11	Ведення баскетбольного м'яча правою і лівою рукою					
12	Ведення одночасно двох баскетбольних м'ячів двома руками на відстані 30 м					
13	Ведення одночасно двох баскетбольних м'ячів двома руками на відстані човникового бігу 3x10 м					
14	Ведення баскетбольного м'яча без зорового контролю на відстані 10 м					
15	Ведення баскетбольного м'яча без зорового контролю на відстані 30 м					

Як найбільш інформативну оцінку результатів тестування фізичної підготовленості ми обрали перцентильний метод. В повній мірі центильна шкала представлена шістьма цифрами, які відображають ознаки, нижче яких вона може зустрітися лише у 3, 10, 25, 75, 90 і 97 % дітей.

Науково-дослідницька робота проводилася протягом шести років (2000 – 2005 рр.) із учнями 1–11 класів на базі загальноосвітніх шкіл № 24, 30, 34 та 57 м. Херсона у чотири етапи.

Мета *першого етапу* (2000 – 2001 рр.) обґрунтування проблеми дослідження. На цьому етапі вивчалися науково-теоретичні і методичні аспекти дослідження, були визначені мета, завдання, предмет дослідження; розроблені інформативні тести для визначення рівня розвитку КЗ школярів. Використані такі методи: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел, педагогічне тестування та математична статистика.

Було проведено тестування дітей, яким було запропоновано наступні контрольні завдання: у віці 7–10 років (400 осіб) – тест “Стрибок з місця вперед та назад” та тест “Стандартний стрибок вперед, назад, вправо, вліво”; у віці 10–13 років (400 дітей) – тест “Біг на 15 м обличчям та спиною вперед” і тест “Човниковий біг 3x10 м обличчям та спиною вперед”, які дають можливість визначати розвиток таких КЗ, як здібність до перебудови рухових дій.

Другий етап (2001 – 2003 рр.) досліджень був присвячений проведенню тестування учнів 1–11 класів, де ми визначали рівень розвитку окремих видів КЗ за допомогою розроблених тестів.

Підліткам у віці 11–15 років (500 учнів) було запропоновано наступні три тести здібності оцінювати і регулювати динамічні і просторові параметри координації рухів: тести “Накидання кільця на стійку (I і II варіанти)” та тест “Метання тенісного м’яча в ціль”.

Підліткам у віці 15–17 років (300 учнів) запропоновано п’ять складнокоординованих тестів, що дають можливість оцінити: здібність до координированості рухів за допомогою тесту “Ведення баскетбольного м’яча правою і лівою рукою”; здібність до погодження рухових дій – за тестами “Ведення одночасно двох баскетбольних м’ячів двома руками на дистанції 30 м” і “Ведення одночасно двох баскетбольних м’ячів двома руками на дистанції човникового бігу 3x10 м”; здібність до орієнтації в просторі – за тестами “Ведення баскетбольного м’яча без зорового контролю на дистанції 10 м” та “Ведення баскетбольного м’яча без зорового контролю на дистанції 30 м”.

В наступних тестах брали участь 2000 дітей і підлітків у віці 7–17 років південного регіону України. З них 600 учнів 1–3 класів, 800 учнів 5–8 класів та 600 учнів 9–11 класів (у кожному віці обстежених відповідно було по 100 хлопчиків і дівчинок), у яких ми визначали рівень розвитку здібності до оцінки і регуляції просторово-часових і динамічних параметрів рухів (виконувалися тести: “Стрибки на двох ногах руки за головою”, “Стрибки на двох ногах руки за спиною” та “Стрибки через бар’єри”).

Результати вимірів заносилися в протокол тестування. Календарний вік досліджуваних визначали у відповідності з міжнародними за спеціальною шкалою десятикової системи.

Загалом було протестовано 3800 школярів. Всі школярі належали до основної медичної групи і на момент експерименту були практично здоровими.

Мета *третього етапу* (2003 – 2004 рр.) полягала у розробці оціночних нормативів.

Четвертий етап (2005 р.) включав обробку та аналіз отриманих результатів; узагальнення результатів дослідження; був присвячений формулюванню висновків, оформленню роботи та підготовці до її захисту.

У *третьому розділі* “Вікові особливості розвитку координаційних здібностей у дітей і підлітків” наведено результати тестування розвитку координаційних здібностей дітей у віці 7 – 17 років. Аналіз результатів у рухових тестах допоміг нам виявити динаміку розвитку окремих видів КЗ дітей 7–17 років, встановити темпи приросту результатів у віковому аспекті. Результати вивчення розвитку різних видів КЗ дітей 7-17 років свідчать про явний їх зріст у досліджуваному віковому діапазоні.

Встановлено, що в різні вікові періоди природний, обумовлений дозріванням організму розвиток КЗ, протікає нерівномірно.

Отримані нами результати свідчать про певний прогрес здібності до оцінки і регуляції просторово-часових параметрів рухів у дітей віком 7–17 років. Встановлено, що у хлопців з 7 до 8 років розвиток відбувся незначно – 3,4 %, найбільший приріст виявився у період з 8 до 9 років, який склав 13 %. Загалом, у хлопців в віці 7–17 років спостерігається рівномірний розвиток цієї здібності (ріст склав 55 %). У дівчат відмічено три періоди приросту показників даної здібності: 7–9 років – на 9 %, 11–12 років – на 11,2 % і 13–16 років – на 22,8 %.

Найбільш інтенсивний розвиток здібності до пристосування і перебудови рухової діяльності дітей шкільного віку як у хлопців, так у дівчат спостерігається у віці 7–11 років (21 %). Критичні періоди з тенденцією зменшення результатів виявлено у дітей в 11–12 років. Потім у віці 12–13 років показники стабілізуються. А в 15–16 років також відмічено невисокий розвиток цього виду КЗ (10,2 %).

Аналізуючи розвиток здібності до погодження рухових дій у дітей 15–17 років, ми встановили, що у дівчат простежується зниження розвитку даної здібності (особливо у віці 16 – 17 років – 15,9 %), а у хлопців ця здібність майже не змінюється.

Проведені нами експериментальні дослідження свідчать, що найбільший приріст розвитку здібності до орієнтації в просторі у підлітковому віці становив у дівчат 16 – 17 років (43,6 %). У хлопців незначний приріст відбувся з 15 до 16 років, а потім незначно погіршився з 16 до 17 років (на 1,6 %).

Підсумовуючи вище наведені дані, можна зробити висновок, що найбільш інтенсивно показники цих видів КЗ наростають з 7 до 9 і з 9 до 12 років. Отримані нами дані, ще раз підтверджують експериментальні дослідження багатьох вчених у тому, що молодший шкільний вік найбільш сприятливий для розвитку всіх видів КЗ. Тому в рамках цих вікових періодів існують дуже сприятливі соціальні, психофізіологічні, анатомо-морфологічні і моторні передумови для швидкого розвитку і вдосконалення цієї здібності.

В середньому шкільному віці різні види КЗ змінюються диференційовано і суперечливо. Найбільший приріст здібності до диференціювання просторових, динамічних і часових параметрів рухів відбувається до 12 років, з 12–13 років розвиток цієї здібності покращується незначно, в деяких окремих проявах фактично стабілізується або навіть погіршується. Аналізуючи результати проведеного дослідження, ми встановили, що у дівчат у віці 15–17 років простежується зменшення розвитку здібності до погодження рухових дій, у хлопців ця здібність майже не розвивається. Оптимальний розвитку здібності до орієнтування в просторі приходить на перші роки підліткового періоду. Здатність до просторового орієнтування в дівчаток і в хлопчиків досягає максимуму приблизно в 13–15 років.

Вплив статевих відмінностей на показники різних КЗ має також свої особливості, що треба враховувати при визначенні КЗ в будь-якому віковому діапазоні.

Для визначення надійності тестів був розрахований коефіцієнт кореляції за результатами двох вимірів. Період між першим і другим тестуванням не перевищував 10 днів. Результати дослідження наведені в таблиці 2.

Перевірені тести мають неоднакову, але достатню для вирішення завдань масових досліджень надійність ($r_n = 0,78 - 0,97$). Найбільш надійними виявилися контрольні вправи 1, 5, 6; вправи 3, 4, 7, 9 мали хороший рівень надійності; припустимою надійністю характеризуються тести 2, 8, 10, 11, 12, 13, 14 і контрольна вправа 15 встановила погану надійність.

Також, дослідження показали, що результати тестування розвитку різних видів КЗ в незначній мірі залежать від індивідуальних властивостей того, хто проводить вимір (табл.2, інформація про узгодженість виконання тесту). Оскільки дотримувалася строга стандартизація тестування, розбіжність оцінок, імовірніше всього, пов'язано з неоднаковою мотивацією досліджуваних різними експериментаторами.

Четвертий розділ “**Моделіні характеристики розвитку координаційних здібностей у дітей і підлітків в віці 7–17 років**” містить нормативні оцінки за розробленими тестами.

Показники надійності тестів, що визначають розвиток КЗ дітей і підлітків

№	Тест	Ретест через 10 днів	Угодижність
1.	Накидання кияця на стійку (1 варіант)	0,95	0,95 – 0,94
2.	Накидання кияця на стійку (2 варіант)	0,89	0,89 – 0,91
3.	Метання тенісного м'яча в ціль	0,92	0,92 – 0,89
4.	Стрибки на двох ногах руки за головою	0,94	0,94 – 0,91
5.	Стрибки на двох ногах руки за спиною	0,97	0,97 – 0,93
6.	Стрибки через бар'єри	0,95	0,95 – 0,94
7.	Стрибок з місця вперед та назад	0,91	0,91 – 0,93
8.	Стрибок вперед, назад, вправо, вліво	0,87	0,87 – 0,91
9.	Біг на 15 м об'їздом вперед та спиною вперед	0,93	0,93 – 0,90
10.	Човнижковий біг 3x10 м об'їздом вперед та спиною вперед	0,88	0,88 – 0,91
11.	Ведення правою і лівою рукою баскетбольного м'яча на дистанції 30 м	0,87	0,87 – 0,82
12.	Ведення одночасно двох баскетбольних м'ячів двома руками на дистанції 30 м	0,82	0,82 – 0,86
13.	Ведення одночасно двох баскетбольних м'ячів двома руками на дистанції човнижкового бігу 3x10 м	0,80	0,80 – 0,81
14.	Ведення баскетбольного м'яча без зорового контролю на дистанції 10 м	0,84	0,84 – 0,81
15.	Ведення баскетбольного м'яча без зорового контролю на дистанції 30 м	0,79	0,79 – 0,78

Для впровадження розроблених тестів для оцінки розвитку різних видів КЗ хлопців і дівчат у віці 7 – 17 років в процес фізичного виховання школярів нами було запропоновано п'яти-, семи- і дев'ятибальна система оцінювання.

Оцінку різних видів КЗ для вирішення завдань масових досліджень у дітей в віці 7 – 17 років пропонується використовувати п'ятибальну шкалу. При складанні оціночних таблиць ми враховували величину однієї сигми від генеральної середньої. Таблиці розвитку КЗ розроблені по п'яти рівням (високий, вище середнього, середній, нижче середнього і низький) (для прикладу, табл. 3).

Таблиця 3.

Показники оцінки за п'ятибальною шкалою розвитку КЗ для тесту "Накидання кільця на стійку" (1 варіант), кількість влучень

Вік, років	Стать	Результати, бали				
		1	2	3	4	5
		Розвиток				
		нижчий	нижче середнього	середній	вище середнього	високий
11	Х	<3	4-5	6-7	8-9	10>
	Д	<1	2-3	4-5	6-7	8>
12	Х	<3	4-5	6-8	9-10	11>
	Д	<1	2-3	4-5	6-7	8>
13	Х	<3	4-5	6-8	9-10	11>
	Д	<1	2-3	4-6	6-7	8>
14	Х	<4	5-6	7-9	10-11	12>
	Д	<4	5-6	7-9	10-11	12>
15	Х	<6	7-8	9-10	11-12	13>
	Д	<4	5-6	7-8	9-10	11>

При розробці оціночних таблиць за семибальною шкалою ми також враховували одну сигму від генеральної середньої. Семибальна шкала оцінювання складалася з семи рівнів розвитку здібності (дуже високий, високий, вище середнього, середній, нижче середнього, низький і дуже низький)(для прикладу, табл. 4).

Для складання дев'ятибальної шкали ми взяли 0,5 сигми від генеральної середньої. Згідно цієї шкали визначено дев'ять рівнів розвитку даної здібності (відсутність здібностей, дуже низькі здібності, низькі здібності, незначні здібності, середні здібності, здатні, дуже здатні, суперздатні і обдаровані).

Дана оціночна шкала дає можливість орієнтувати дітей і підлітків у виборі спортивної спеціалізації на початковому етапі спортивного відбору. Очевидно, що рекомендувати заняття спортом, в якому необхідний високий рівень розвитку будь-якої КЗ, потрібно дітям, що виконують нормативи в межах 6 – 9 балів. Якісна оцінка тут така: 6 балів – здібні, 7 – дуже здібні, 8 – суперздібні і 9 – обдаровані. (для прикладу, табл. 5).

Використовуючи перцентильний метод ми розрахували 12 – бальну оцінку результатів по запропонованим тестам.

Керуючись рекомендаціями фахівців з галузі фізичного виховання і

Таблиця 4.

Показники оцінки за семибальною шкалою розвитку КЗ для тесту "Накидання кільця на стійку" (1 варіант), кількість влучень

В к років	Стать	Результати, бали						
		1	2	3	4	5	6	7
		Розв'язок						
		дуже низький	низький	нижче середнього	середній	вище середнього	високий	дуже високий
11	Х	< 2	3 - 4	5	6 - 7	8	9 - 10	11 >
	Д	< 2	3	4	5 - 6	7	8	9 >
12	Х	< 2	3 - 4	5	6 - 8	9	10 - 11	12 >
	Д	< 1	2	3	4 - 5	6	7	8 >
13	Х	< 2	3 - 4	5	6 - 8	9	10 - 11	12 >
	Д	< 1	2	3	4 - 6	7	8 - 9	10 >
14	Х	< 5	6	7	8	9	10	11 >
	Д	< 5	6	7	8	9	10	11 >
15	Х	< 6	7	8	9	10	11	12 >
	Д	< 4	5	6	7 - 8	9	10	11 >

спорту щодо оцінки розподілу перцентильних меж, ми розподілили 50 % обсяг від 25-го до 75-го перцентилі на 4 бали, а інші обсяги від 3 до 10, від 10 до 25, від 75 до 90 і від 90 до 97 перцентилі – на 2 бали. Таким чином, ми виділили 5 рівнів: від 3 до 10 центилі – "низький рівень", від 10 до 25 – "нижче середнього", від 25 до 75 – "середній рівень", від 75 до 90 – "вище середнього" і від 90 до 97 – "високий рівень". Зазначені обсяги та рівні мають бальну оцінку: "низький рівень" – 1 – 2 бали, "нижче середнього" – 3 – 4 бали, "середній" – 5 – 8 балів, "вище середнього" – 9 – 10 балів, "високий" – 11 – 12 балів.

Таким чином в якості коридорів розподілу на зони результатів педагогічного тестування по методу перцентилей нами взяті наступні ємності оцінних зон: 3 – 7 – 15 – 50 – 15 – 7 – 3. Це дало можливість визначити контрольні навчальні нормативи для учнів 7 – 17 років середніх загальноосвітніх шкіл (для прикладу табл. 6).

У *п'ятому розділі* „Аналіз та узагальнення результатів дослідження” підсумовано результати роботи.

На думку дослідників, підготовка дітей шкільного віку до складання певних тестів має здійснюватись не лише з урахуванням нормативних вимог, що визначені для представників конкретної вікової і статевої групи на основі диференційованого підходу, а й з урахуванням приналежності дітей до відповідних географічних регіонів.

Таблиця 5.
Показники оцінки за дев'ятибальною шкалою розвитку КЗ
для тесту 'Накидання кільця на стійку' (1 варіант), кількість влучень

Вір. покря	Стат.	Результати, бали								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Рівень розвитку здібностей								
	відсутність здіюсгей	дуже низька здіюсгей	низька здіюсгей	незначні здіюсгей	середні здіюсгей	здіюсгей	дуже здіюсгей	суперздіюсгей	обдліюсгей	
11	X	< 2	3	4	5	6-7	8	9	10	11 >
	Д	< 1	2	3	4	5	6	7	8	9 >
12	X	< 3	4	5	6	7-8	9	10	11	12 >
	Д	< 1	2	3	4	5	6	7	8	9 >
13	X	< 3	4	5	6	7-8	9	10	11	12 >
	Д	< 1	2	3	4	5-6	7	8	9	10 >
14	X	< 4	5	6	7	8	9	10	11	12 >
	Д	< 4	5	6	7	8	9	10	11	12 >
15	X	< 5	6	7	8	9	10	11	12	13 >
	Д	< 3	4	5	6	7-8	9	10	11	12 >

Таблиця 6.

Показники оцінки за перцентильною шкалою розвитку КЗ у дітей в віці 11 – 15 років для тесту “Накидання кільця на стійку” (1 варіант), кількість влучень

Бал	%	Хлопці					Дівчата				
		Вік, років									
		11	12	13	14	15	11	12	13	14	15
1	3	2	2	3	4	4	1	2	2	3	2
2	–	3	3	4	5	5	2	3	3	4	3
3	10	4	4	5	6	6	3	4	4	5	4
4	–	5	5	6	7	7	4	5	5	6	5
5	25	6	6	7	8	8	5	6	6	7	6
6	–	7	7	8	9	9	6	7	7	8	7
7	–	8	8	9	10	10	7	8	8	9	8
8	75	9	9	10	11	11	8	9	9	10	9
9	–	10	10	11	12	12	9	10	10	11	10
10	90	11	11	12	13	13	10	11	11	12	11
11	–	12	12	13	14	14	11	12	12	13	12
12	97	13	13	14	15	15	12	13	13	14	13

Нормативи фізичної підготовленості дітей шкільного віку, що передбачені програмою з фізичної культури для загальноосвітніх шкіл та державної системи фізичного тестування населення є спільними для всіх регіонів України без урахування екологічних, кліматичних та соціальних факторів. Все це не дозволяє провести корекцію державних програм з фізичної культури у школі, а також диференціювати процес з урахуванням педагогічних особливостей вихованців і, таким чином, підвищити ефективність системи фізичного виховання школярів.

В експериментальному дослідженні нами було запропоновано технологія виконання по 2-5 рухових тестів (мінімум 2 тести) на кожну здібність. Для оцінки розвитку різних видів КЗ дітей в віці 7 – 17 років ми розробили 15 тестів. Розроблені умовно тести можна поділити на 4 блоки.

Кожен блок тестів спрямований на визначення певного виду КЗ (рис. 1).

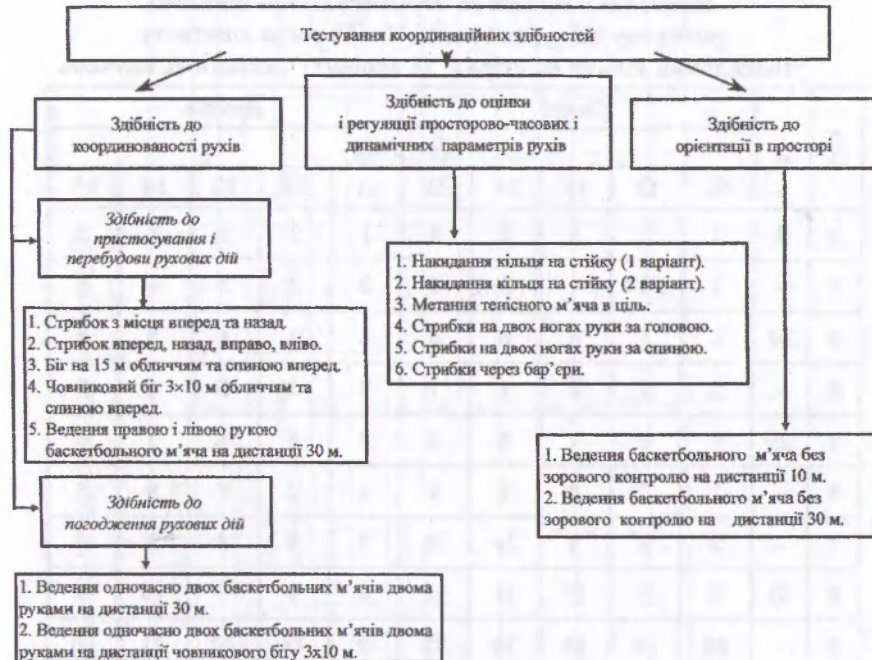

Рис. 1. Блок тестів для оцінки розвитку КЗ

Під час дослідження нами враховувалися абсолютний і відносний показники КЗ. Один блок тестів нами був віднесений до абсолютного показника, оскільки він виражає рівень розвитку координаційних здібностей без урахування силових і швидкісних можливостей школяра (рис. 2). Тоді як інший блок тестів віднесли до відносного показника, що дозволяє судити про прояв координаційних здібностей з урахуванням цих можливостей. Наприклад, час човникового бігу 3х10 м - це абсолютний показник, а різниця часу човникового бігу 3х10 м і часу бігу на 30 м по прямій – відносний.

Дослідження проводилось на базі середніх загальноосвітніх шкіл м. Херсона. За розробленими тестовими технологіями було обстежено 3800 школярів. Результати дослідження були оброблені з урахуванням віку і статі дітей. Під час проведення ми виявили що не всі тести доступні дітям 7 – 17 років, виходячи з цього ми класифікували дані тести за віковими можливостями. Встановлено, що для дітей молодшого шкільного віку тільки 5 тестів виявилися доступними і характеризувалися доброю надійністю, для

дітей середнього шкільного віку 8 тестів і для старшого – також 8 тестів.

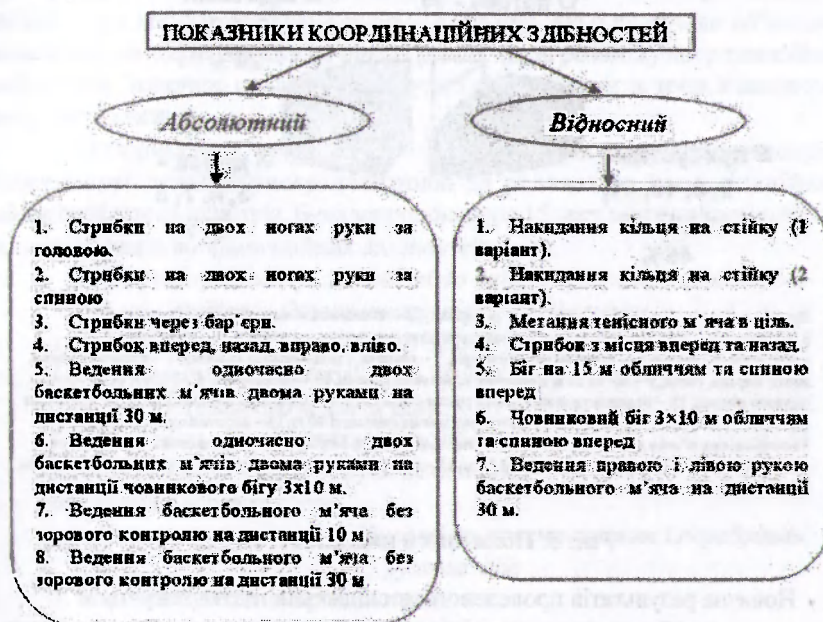

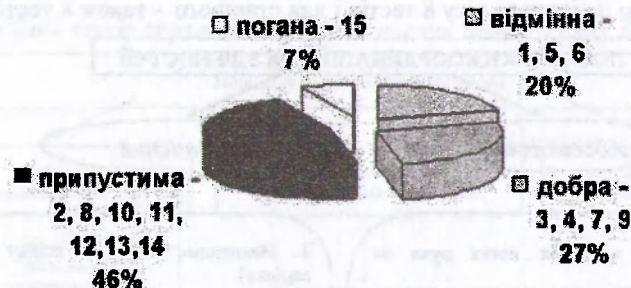
Рис. 2. Розподіл тестів за показниками КЗ

Найбільш надійними виявилися контрольні вправи 1, 5, 6; вправи 3, 4, 7, 9 мали хороший рівень надійності; припустимою надійністю характеризуються тести 2, 8, 10, 11, 12, 13, 14 і контрольна вправа 15 встановила погану надійність (рис. 3).

На основі результатів тестування розвитку КЗ дітей у віці 7 – 17 років, ми розраховували інтервали оціночних зон по декількох варіантах із зоною “середніх” результатів у 38 і 50 %, і дійшли висновку, що не всі варіанти “середньої” зони виявилися прийнятні. Середні зони п'яти- і семибальної шкал шириною в 38 % вибіркової сукупності виявилися надмірно вузькими. Але семибальна шкала більш диференціює крайні (високий, дуже високий і низький, дуже низький) результати.

Найбільш інформативною виявилась дев'ятибальна шкала оцінювання. Дана шкала ділиться на інтервали, які містять 50 % всіх результатів від 4 до 6 балів.

Використовуючи перцентильний метод ми розраховували 12 – бальну оцінку результатів для запропонованих тестів.

Примітки: 1 – викладання м'яча на стійку (1 варіант), 2 – викладання м'яча на стійку (2 варіанти), 3 – метання теплого м'яча в кіля, 4 – скрибками на двох ногах руки за головою, 5 – стрибки на двох ногах руки за спиною, 6 – стрибки через бар'єри, 7 – стрибок з місця вперед та назад, 8 – стрибок вперед, назад, вправо, вліво, 9 – стрибок з місця за допомогою та спиною вперед, 10 – човникоподібні стрибки в довільному та спиною вперед, 11 – ведення правою і лівою рукою баскетбольного м'яча на дистанції 30 м, 12 – ведення одночасно двох баскетбольних м'ячів двома руками на дистанції 30 м, 13 – ведення одночасно двох баскетбольних м'ячів двома руками на дистанції човникового бігу 3x10 м, 14 – ведення баскетбольного м'яча без зорового контролю на дистанції 10 м, 15 – ведення баскетбольного м'яча без зорового контролю на дистанції 30 м.

Рис. 3. Показники надійності тестів

Новизна результатів проведеного дослідження підтверджується:

- розробленими технологіями деяких тестових методик для оцінки рівня розвитку різних видів КЗ у дітей в віці 7–17 років;
- визначеною надійністю запропонованих тестів для оцінки розвитку здібностей до диференціації просторово-часових і динамічних параметрів рухів, координованості рухів і орієнтації в просторі дітей і підлітків;
- визначеними віковими нормативними оцінками для запропонованих тестів за п'яти-, семи-, дев'яти- і дванадцятибальними шкалами для дітей у віці 7–17 років;
- доповнено відомості про особливості розвитку здібностей до диференціації просторово-часових і динамічних параметрів рухів, координованості рухів і орієнтації в просторі дітей і підлітків.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Аналіз літературних джерел засвідчує, що одним із основних компонентів управління процесом фізичного виховання в школі є педагогічний контроль за розвитком рухових здібностей школярів. Проте вкрай мало наукових робіт, присвячених удосконаленню оцінювання розвитку різних видів координаційних здібностей дітей і підлітків, а ті, що виконані,

не передбачали розробку порівняльних норм розвитку координаційних здібностей в досліджуваному віковому діапазоні, які б включали об'єктивні показники, що характеризують рівень різних видів розвитку координаційних здібностей. Зазначені положення вказують на актуальність теми й визначали мету дослідження.

2. Використання нових тестів з оціночними нормативами розширює можливості педагогічного контролю за розвитком координаційних здібностей дітей і підлітків. Було запропоновано 15 тестів для оцінки розвитку чотирьох видів координаційних здібностей:

Контролю розвитку здібності до оцінки і регуляції просторово-часових і динамічних параметрів рухів:

1. Накидання кільця на стійку (1 варіант).
2. Накидання кільця на стійку (2 варіант).
3. Метання тенісного м'яча в ціль.
4. Стрибки на двох ногах руки за головою.
5. Стрибки на двох ногах руки за спиною.
6. Стрибки через бар'єри.

Контролю розвитку здібності до пристосування і перебудови рухових дій:

1. Стрибок з місця вперед та назад.
2. Стрибок вперед, назад, вправо, вліво.
3. Біг на 15 м обличчям та спиною вперед.
4. Човниковий біг 3x10 м обличчям та спиною вперед.
5. Ведення баскетбольного м'яча правою і лівою рукою.

Контролю розвитку здібності до погодження рухових дій:

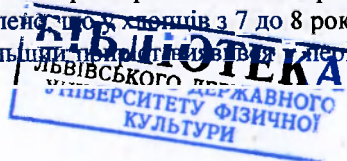
1. Ведення одночасне двох баскетбольних м'ячів двома руками на дистанції 30 м.
2. Ведення одночасне двох баскетбольних м'ячів двома руками на дистанції човникового бігу 3x10 м.

Контролю розвитку здібності до орієнтації в просторі:

1. Ведення баскетбольного м'яча без зорового контролю на дистанції 10 м.
2. Ведення баскетбольного м'яча без зорового контролю на дистанції 30 м.

Ці тести можна включати до батарей, які дозволяють комплексно визначати розвиток різних видів координаційних здібностей.

3. Отримані результати свідчать про певну онтогенетичну змінюваність розвитку здібності до оцінки і регуляції просторово-часових параметрів рухів у дітей віком 7–17 років. Встановлено, що у хлопців з 7 до 8 років розвиток відбувся незначно – 3,4 %, найбільший темп зростання в цей період з 8 до 9

років, який склав 13 %. Загалом, у хлопців в віці 7–17 років спостерігається рівномірний розвиток цієї здібності (ріст склав 55 %). У дівчат відмічено три періоди приросту даної здібності: 7–9 років – на 9 %, 11–12 років – на 11,2 % і 13–16 років – на 22,8 %.

Найбільш інтенсивний розвиток здібності до пристосування і перебудови рухової діяльності дітей шкільного віку як у хлопців, так у дівчат спостерігається у віці 7–11 років (21 %). Критичні періоди з тенденцією зменшення результатів виявлено у дітей в 11–12 років. Потім у віці 12–13 років показники стабілізуються. А в 15–16 років також відмічено невисокий розвиток цього виду КЗ (10,2 %).

4. Аналізуючи розвиток здібності до погодження рухових дій у дітей 15–17 років, ми встановили, що у дівчат простежується зниження розвитку даної здібності (особливо у віці 16 – 17 років – 15,9 %), а у хлопців ця здібність майже не змінюється.

Проведені нами експериментальні дослідження свідчать, що найбільший приріст розвитку здібності до орієнтації в просторі у підлітковому віці становив у дівчат 16 – 17 років (43,6 %). У хлопців незначний приріст відбувся з 15 до 16 років, а потім незначно погіршився з 16 до 17 років (на 1,6 %).

5. При аналізі запропоновані нами тести мають неоднакову, але достатню надійність ($r_n = 0,78 - 0,97$). Найбільш надійними виявилися тести: “Накидання кільця на стійку (1 варіант)” ($r_n = 0,95$), “Стрибки на двох ногах руки за спиною” ($r_n = 0,97$), “Стрибки через бар’єри” ($r_n = 0,95$). Тести: “Метання тенісного м’яча в ціль” ($r_n = 0,92$), “Біг на 15 м обличчям вперед та спиною вперед” ($r_n = 0,93$), “Стрибок з місця вперед та назад” ($r_n = 0,91$), “Стрибки на двох ногах руки за головою” ($r_n = 0,94$) мали хороший рівень надійності. Припустимою надійністю характеризуються тести: “Накидання кільця на стійку (2 варіант)” ($r_n = 0,89$), “Човниковий біг 3x10 м обличчям та спиною вперед” ($r_n = 0,88$), “Ведення баскетбольного м’яча правою і лівою рукою” ($r_n = 0,87$), “Ведення одночасно двох баскетбольних м’ячів двома руками на дистанції 30 м” ($r_n = 0,87$), “Ведення одночасно двох баскетбольних м’ячів двома руками на дистанції човникового бігу 3x10 м” ($r_n = 0,80$), “Ведення баскетбольного м’яча без зорового контролю на дистанції 10 м” ($r_n = 0,84$), “Стрибок вперед, назад, вправо, вліво” ($r_n = 0,87$). Контрольна вправа “Ведення баскетбольного м’яча без зорового контролю на дистанції 30 м” встановила погану надійність ($r_n = 0,79$), але може використовуватися при вирішенні завдань масових досліджень.

6. Також, дослідження показали, що результати тестування різних КЗ в незначній мірі залежать від індивідуальних властивостей того, хто проводить вимір. При проведенні тестування школярів різними вчителями ми отримали

високу і середню ступінь узгодженості запропонованих тестів: “Накидання кільця на стійку (1 варіант)” 0,95 – 0,94, “Накидання кільця на стійку (2 варіант)” 0,89 – 0,91, “Метання тенісного м’яча в ціль” 0,92 – 0,89, “Стрибки на двох ногах руки за головою 0,94 – 0,91”, “Стрибки на двох ногах руки за спиною” 0,97 – 0,93, “Стрибки через бар’єри” 0,95 – 0,94, “Стрибок з місця вперед та назад” 0,91 – 0,93, “Стрибок вперед, назад, вправо, вліво” 0,87 – 0,91, “Біг на 15 м обличчям вперед та спиною вперед” 0,93 – 0,90, “Човниковий біг 3x10 м обличчям вперед та спиною вперед” 0,88 – 0,91, “Ведення правою і лівою рукою баскетбольного м’яча на дистанції 30 м” 0,87 – 0,82, “Ведення одночасно двох баскетбольних м’ячів двома руками на дистанції 30 м” 0,82 – 0,86, “Ведення одночасно двох баскетбольних м’ячів двома руками на дистанції човникового бігу 3x10 м” 0,80 – 0,81, “Ведення баскетбольного м’яча без зорового контролю на дистанції 10 м” 0,84 – 0,81, “Ведення баскетбольного м’яча без зорового контролю на дистанції 30 м” 0,79 – 0,78.

7. За результатами тестування розвитку різних видів КЗ були визначені нормативні оцінки для дітей в віці 7–17 років. Було використано п’яти-, семи- і дев’ятибальну системи оцінювання. Вперше розраховано 12-бальну систему оцінювання результатів у запропонованих тестах.

Найбільш інформативною для спортивного відбору виявилась дев’ятибальна шкала оцінювання. Дана шкала ділиться на інтервали, які містять 50 % всіх результатів від 4 до 6 балів.

Використовуючи перцентильний метод ми розраховали 12 – бальну оцінку результатів по запропонованим тестам, які можуть використовуватися в загальноосвітніх школах півдня України.

Визначені підходи до удосконалення контролю розвитку певних проявів координаційних здібностей дітей 7 – 17 років не претендують на вичерпність і потребують подальшої перевірки та доповнення із проведенням досліджень на інших вікових групах населення, подальшого дослідження потребує комплексний контроль координаційних здібностей людини.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Селезньова Т.В. Педагогічний контроль координаційних здібностей підлітків // Молода спортивна наука України: Зб. наук. ст. – Львів: ЛДДФК, 2001.– Вип. 5.– Т. 1.– С. 252 – 254.
2. Селезньова Т.В. Визначення рівня розвитку координаційних здібностей дітей підліткового віку за допомогою нестандартних тестів // Молода спортивна наука України: Зб. наук. ст. - Львів: ЛДДФК, 2002.- Вип. 6. – Т. 1.4. – С. 384 – 387.
3. Сергиенко Л., Селезньова Т., Кметь Л., Нам С. Педагогический контроль

развития координационных способностей детей и подростков // Наука в олимпийском спорте. Научно-методический журнал. – К., 2002. – № 2. – С. 47–53.

4. Селезньова Т.В. Тестовий контроль рухових здібностей дітей шкільного віку // Молода спортивна наука України: Зб. наук. ст. – Львів: ЛДДФК, 2003. – Вип. 7. – Т. 2. – С. 146 – 149.

5. Селезньова Т.В. Контроль рухових здібностей дітей та підлітків у фізичному вихованні // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2003. – № 2. – С. 38 – 41.

6. Сергієнко Л.П., Селезньова Т.В. Дидактические основы контроля в физическом воспитании и спорте // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць за ред. Єрмакова С.С. – Харків – Донецьк: ХДАДМ (XXIII), 2003. – № 23. – С. 99 – 114.

7. Сергієнко Л., Селезньова Т., Козленко А. Тестування рухової підготовленості людей старшого і похилого віку (із досвіду американської системи “Спорт для всіх”) // Актуальні проблеми розвитку руху “Спорт для всіх” у контексті європейської інтеграції України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Тернопіль, 2004. – С. 344 – 351.

8. Селезньова Т.В. Тестирование развития координационных способностей у детей в возрасте 10 – 13 лет // Адаптаційні можливості дітей: Матеріали всеукр. наук.-практ. конф. – Одеса, 2004. – С. 193 – 196.

9. Селезньова Т. Тести і нормативи для оцінки розвитку координаційних здібностей школярів 7 – 17 років в процесі фізичного виховання / Методичні рекомендації. – Херсон: ХДУ, 2005. – 75 с.

10. Скалій Т. Нові підходи до оцінки розвитку координаційних здібностей школярів 7-17 років // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за ред. проф. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (XXIII), 2006. – № 4. – С. 170 – 172.

АНОТАЦІЇ

Скалій Т.В. Педагогічний контроль розвитку координаційних здібностей дітей і підлітків. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Харківська державна академія фізичної культури, 2006.

Дисертаційне дослідження присвячене питанням контролю розвитку координаційних здібностей дітей 7 – 17 років у процесі фізичного виховання. У роботі проаналізовано зміст тестів та оцінка їх значень, що характеризують розвиток координаційних здібностей. Виявлено ряд загальних проблем щодо

тестової надійності, інформативності і зроблені відповідні пропозиції відносно їх покращення. Розроблено і запропоновано блок тестів для оцінки розвитку координаційних здібностей школярів у віці 7 – 17 років. Визначено п'яти-, семи- і дев'ятибальна системи оцінювання за тестовими випробуваннями. Для впровадження розроблених тестів в практику фізичного виховання визначена дванадцятибальна система оцінювання.

Систему педагогічного контролю школярів у процесі фізичного виховання доповнено комплексом інформативних і надійних тестових випробувань для оцінки рівня розвитку координаційних здібностей дітей 7 – 17 років. Основні результати дисертаційного дослідження впроваджені у практику роботи загальноосвітніх шкіл м. Херсона та у навчальний процес студентів вищих навчальних закладів.

Ключові слова: координаційні здібності, надійність, інформативність, оціночні шкали, нормативи.

Скалій Т.В. Педагогический контроль развития координационных способностей детей и подростков. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук с физического воспитания и спорта по специальности 24.00.02 – Физическая культура, физическое воспитание разных групп населения. – Харьковская государственная академия физической культуры, 2006.

Анализ научной литературы свидетельствует о том, что отсутствует единый подход к определению понятия «координационные способности», их структурные компоненты, содержанию тестов и оцениванию их значений, показателей характеризующих определенные виды координационных способностей.

Диссертационное исследование посвященное вопросам особенностям развития и контроля развития координационных способностей детей 7 – 17 лет в процессе физического воспитания. В работе проанализировано содержание тестов, структура и методика их проведения, а также оценка их значений, которые характеризуют развитие координационных способностей. Определено ряд общих проблем тестовой надежности, информативности и предложены действия для их улучшения.

В основу методики определения уровня развития координационных способностей детей школьного возраста мы предложили контрольные упражнения, которые были разработаны нами (15 двигательных тестов). Всего было протестировано 3800 детей в возрасте от 7 до 17 лет. Анализ средневозрастных результатов в двигательных тестах помог нам определить возрастные особенности развития определенных проявлений координационных способностей детей 7 – 17 лет, установить темпы прироста результатов в возрастном аспекте, а именно способности к дифференциации пространственно-

временных параметров движений, способности к координированности движений и способности к ориентации в пространстве. Предложенные тесты структурированы за видом координационных способностей, а также за возрастом школьников. Также во время исследования учитывался абсолютный и относительный показатели координационных способностей. Определено 5-, 7- и 9-балльная системы оценивания по тестовым исследованиям. Для внедрения разработанных тестов в практику физического воспитания определена двенадцатибалльная система оценивания, которую можно использовать в общеобразовательных школах юга Украины.

Систему педагогического контроля школьников в процессе физического воспитания дополнено комплексом информативных и надежных тестовых испытаний для оценки уровня развития координационных способностей детей 7 – 17 лет ($r_{\text{н}} = 0,78 – 0,97$). Основные результаты диссертационного исследования внедрены в практику работы общеобразовательных школ г. Херсона и в процесс обучения студентов высших учебных заведений, непосредственно во время прохождения ими педагогической практики в школах.

Ключевые слова: координационные способности, надежность, информативность, оценочные шкалы, нормативы.

Skaliy T.V. Pedagogical Control of development of Coordination Abilities of Children and Teenagers. - Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Physical Education and Sports in Speciality 24.00.02. – Physical Culture, Physical Education of Different Population Groups. - Kharkov State Academy of Physical Culture, 2006.

Dissertational research devoted to questions of the control of development of coordination abilities of children 7 - 17 years during physical training. In work the maintenance of tests and an estimation of their values which characterize development of coordination abilities are analysed. It is certain a number of the general problems of test reliability, information size and actions for their improvement are offered. It is developed and is offered the block of tests for an estimation of development coordination abilities of schoolboys in the age of 7 - 17 years. It is certain 5, 7 and 9-ball systems estimations on test researches. For introduction of the developed tests in practice of physical training the system estimations is certain 12-ball.

System of the pedagogical control of schoolboys during physical training it is added by a complex of informative and reliable tests for an estimation of a level of development of coordination abilities of children 7 - 17 years. The basic results of dissertational research are introduced in practice of work of comprehensive schools of Kherson and in process of training of students of higher educational institutions.

Keywords: coordination abilities, reliability, estimation, estimated scales, specifications.